

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ НАУКОВИХ, ОСВІТНІХ
ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної
конференції

19 травня 2023 року

У двох томах

Том 2

Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)
Є24

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 16.06.2023 р.)

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**.

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**.
Матеріали видано в авторській редакції.

Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та
Є24 глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх
та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-
практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редак-
цією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. –
Т. 2. – 828 с.

ISBN 978-617-8263-40-9

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень». У другому томі збірника відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині в умовах повномасштабного військового вторгнення у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)

ISBN 978-617-8263-37-9 (у 2 т.)
ISBN 978-617-8263-40-9 (т. 2)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2023

СЕКЦІЯ 18

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ МОРСЬКОЇ Й МИТНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

*Керівник секції: професор кафедри морського та митного права,
доктор юридичних наук, професор Т. В. Аверочкіна*

*Секретар секції: старший лаборант кафедри морського та митного права
А. С. Довбня*

КОРМИЧ БОРИС АНАТОЛІЙОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
завідувач кафедри морського та митного права, доктор юридичних наук,
професор, заслужений юрист України*

КОНТРОЛЬ ТА КОРИГУВАННЯ МИТНОЇ ВАРТОСТІ: У ПОШУКАХ ЕФЕКТИВНОСТІ

Питання митної вартості залишаються одними з найбільш суперечливих у взаємовідносинах імпортерів та митної служби. З одного боку, заниження митної вартості часто називається серед головних причин недоотримання податкових надходжень від імпорту, що тягне за собою чисельні пропозиції розширення дискреції митних органів щодо невизнання заявленої митної вартості та підсилення відповідальності декларантів. З іншого боку, статистика вказує на те, що коригування митної вартості насправді не є настільки ефективним інструментом, як його іноді намагаються представити. Наприклад, за даними Економічної експертної платформи щодо моніторингу діяльності ДМСУ за 2022 рік, митними органами було прийнято 13 924 рішень щодо коригування митної вартості, відповідно до яких було донараховано 108,9 млн грн митних платежів, що склало 0,04 % від всієї суми податків, адміністрованих ДМСУ [2]. Тобто, говорити про те, що контроль правильності визначення митної вартості має який-небудь помітний вплив на справляння митних платежів не варто.

За цими ж даними, у 2022 році декларантами було оскаржено до суду 2191 рішення про коригування митної вартості на загальну суму 403,09 млн грн, з яких 1683 (77 %) на загальну суму 311,09 млн грн було вирішено на користь декларантів. Найбільш красномовними тут є навіть не відсоток скасованих рішень, а суми донарахованих платежів. Адже на 12 % успішно оскаржених рішень припадає сума донарахованих платежів майже у три рази більша, ніж було стягнутих. Митниця у середньому за одним рішенням з коригування митної

вартості стягувала близько 7800 грн, при тому, що на одне скасоване судами рішення припадає 185 000 грн нарахувань.

Це ставить питання ще два важливих питання. По-перше, це якість рішень, які приймаються митницею, адже очевидно, що в основному декларанти відмовлялися від оскарження коригування митної вартості лише коли суми нарахувань були незначними, і не виправдовували витрат на оскарження. Друге, і не менш важливе, це ефективність використання видатків на діяльність митниці щодо коригування митної вартості, враховуючи середній розмір бюджетних надходжень від одного рішення з коригування. Адже не слід забувати, що ст. ст. 54 та 55 Митного кодексу України (МКУ) передбачають достатньо складну процедуру контролю та коригування митної вартості, пов'язану із суттєвими витратами часу та ресурсів як митним органом, так і декларантом.

Нарешті, багато експертів вказують на існування «поза-правових практик» спонукання декларантів до самостійного коригування вартості до індикативного рівня [3]. Мова у даному випадку йде про створення штучних перешкод у митному оформленні (наприклад, шляхом застосування додаткових форм контролю), які призводять до значних витрат декларанта, спонукаючи його до неформального погодження заявленої митної вартості. Одним з індикаторів такої практики є кількість випадків відкликання декларантами митних декларацій з метою самостійного коригування заявленої митної вартості, яка має стійку тенденцію до збільшення (20 825 випадків у 2020 році, 24 626 – у 2021 та 28 336 – у 2022) [2].

Насправді дана ситуація має багато аспектів. Як ми вже згадували, часто, особливо представники митниці, говорять про недостатність повноважень щодо контролю митної вартості. Дійсно, певною мірою у діючому МКУ відійшли від артикульованої в Угоді про застосування статті VII Генеральної угоди про тарифи й торгівлю 1994 року концепції «обґрунтованих сумнівів» обмежившись такими критеріями, як невірний розрахунок або неправильно обраний метод розрахунку митної вартості, неподання документів або відсутність відомостей, надходження інформації від митних органів інших країн [1]. Але, разом з тим, не слід забувати, що подібні заходи були здійснені у рамках спроб протидії корупції у митних органах, коли надмірна дискреція створювала значні корупційні ризики. Більше того, Україна навіть на рівні СОТ піддавалась критиці за спроби застосовувати певний аналог системи індикативних або мінімальних митних вартостей, що прямо заборонено угодами цієї організації [5].

Таким чином, можна говорити про те, що бачення контролю митної вартості виключно на підставі наявної цінової інформації буде занадто спрощеним. Тим більше, що саме на це вказує значна кількість документів СОТ та Всесвітньої митної організації щодо здійснення державою заходів щодо контролю митної вартості визначається нормами ст. 17 Угоди про застосування ст. VII ГАТТ, яка не обмежує або ставить під сумнів право митних адміністрацій увевнитися в істинності або точності будь-якої заяви, документа чи декларації, поданих

для цілей митного оцінювання. Наприклад, згідно з Консультативною думкою 2.1. Технічного комітету з митного оформлення щодо прийнятності ціни нижче ринкових цін на ідентичні товари, «сам лише факт, що ціна є нижчою, ніж переважаючі ринкові ціни на ідентичні товари не повинна призводити до її невизнання для цілей Статті 1, звичайно при дотриманні положень Статті 17 Угоди» [4]. Таким чином, факт того, що заявлена митна вартість є нижчою, ніж рівень уже визнаних митних вартостей або ринкових цін на ідентичні товари, жодним чином не перешкоджає визначенню митної вартості за контрактною вартістю, відповідно до основного методу. Швидше за все, мова повинна йти про суттєву реформу всієї системи управління ризиками, яку використовує ДМСУ, у т. ч. і для контролю за заявленою митною вартістю. Зокрема, як цього вимагає п. 4 ст. 7 Угоди про спрощення процедур торгівлі СОТ, передбачаючи необхідність застосування складних критеріїв вибіркової, що можуть включати Гармонізовану систему кодування, характер та опис товарів, країну походження, країну відправлення товарів, вартість товарів, дані щодо дотримання торговцями зобов'язань та вид транспортування.

Список використаних джерел:

1. Кормич Б. А. Правила СОТ щодо митної вартості: деякі аспекти застосування. *Lex Portus*. 2018. С. 19–40. <https://doi.org/10.26886/2524-101X.3.2018.2>
2. Моніторинг окремих аспектів діяльності Державної митної служби України за 2022 рік. *Економічна експертна платформа*. <http://iset-ua.org/images/Monitoring-Mitnitsya-2020-2022.pdf>
3. Саварець А. Митна вартість: презумпція вини. *Економічна правда*. 2023. 24 квітня. <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/04/24/699425/>
4. Minutes of the Meeting of 12 May 1995. G/VAL/M/1. Committee on Customs Valuation. *World Trade Organization*. 1995, August 11. <https://docs.wto.org/dol2fe/Pages/SS/directdoc.aspx?filename=q:/G/VAL/M1.pdf>
5. Minutes of The Meeting of 25 April 2016. G/VAL/M/62. Committee on Customs Valuation. *World Trade Organization*. 2016, August 4. <https://docs.wto.org/dol2fe/Pages/SS/directdoc.aspx?filename=s:/G/VAL/M62.pdf>

Ключові слова: митна вартість, база даних митних вартостей, управління ризиками, коригування, контроль, митні платежі.

Key words: customs valuation, valuation database, risk management, adjustment, control, customs duties.

Гуглей Віталій Вікторович Фінансова безпека держави та її структурні складові	87
Чернецька Оксана Артурівна Правові колізії застосування ст. 44 ³ КУпАП	89
Новак Анастасія Олександрівна Адміністративне оскарження рішень податкових органів	92

СЕКЦІЯ 18

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ МОРСЬКОЇ Й МИТНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Кормич Борис Анатолійович Контроль та коригування митної вартості: у пошуках ефективності	96
Аверочкіна Тетяна Володимирівна Морське судноплавство у досягненні глобальних цілей сталого розвитку ООН	99
Федотов Олексій Павлович Щодо впровадження європейських діджитал-практик у діяльність Державної митної служби України та її територіальних підрозділів	102
Коваль Наталія Олексіївна Траншшипмент: як не втратити можливості?	106
Сергеев Юрій Володимирович Запровадження системи європейського морського «єдиного вікна»	109
Єременко Крістіна Сергіївна Порівняльно-правова характеристика системи збору даних ІМО (DSC) та системи моніторингу ЄС (MRV)	112
Назарко Артем Аркадійович Деякі аспекти цифровізації територіальних підрозділів Державної митної служби України: підсистема «Електронний суд»	115

СЕКЦІЯ 19

ПРОБЛЕМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СУДОУСТРОЮ, ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОКУРАТУРИ, ІНШИХ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ, АДВОКАТУРИ

Бакаянова Нана Мезенівна Про проблему ототожнення адвоката з клієнтом в умовах воєнного стану	121
Пушкар Сергій Іванович Публічні заяви та звернення Вищої ради правосуддя у механізмі забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя	125